

N:o 21.

Auk. till Riksd. kansli den 5 mars 1900, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående ändring af § 51 i förordningen om kommunalstyrelse på landet.

Andra Kammaren har till lagutskottet hänvisat en af herr *A. Johansson* i Möllstorp inom nämnda kammare afgifven motion, n:o 30, af följande lydelse:

»I kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 upptagas åtskilliga kommunala befattningar och bestyr, hvilka de dertill af kommunalstämman valde icke må afsäga sig utom i de fall, som omförmälas i 14 § af nämnda kongl. förordning. Bland dessa uppdrag kan exempelvis nämnas ordförandebefattningen i kommunalstämma, kommunalnämnd och fattigvårdsstyrelse, hvilka uppdrag kunna understundom vara både arbetsamma och svårskötta; och mycken tid tages i allmänhet i anspråk, om dessa befattningar skola på ett tillfredsställande sätt fullgöras. Jemlikt § 51 i omberörda kongl. förordning skola dylika uppdrag som de ofvan anförda fullgöras utan annan ersättning än till skrifmaterialier, postporton m. m., hvilket belopp det ligger i kommunalstämmans hand att godtyckligt bestämma. I åtskilliga större kommuner är måhända detta arfvode något rundligare tilltaget, men i allmänhet torde 10 à 25 kronor för år vara det vanliga. Vore det nu så, att alla fyrkinnehafvare eller å kommunalstämma röstberättigade personer inom kommunen finge i tur och ordning bestrida dylika skyldigheter och menighetsbestyr, vore härom mindre att säga. Men detta är alldeles icke förhållandet. Tvärtom äro enligt § 41 af ofta åbe-

ropade kongl. förordning vissa samhällsmedlemmar genom sitt embete och tjänst befriade från sådana kommunala uppdrag. Andra åter äro på grund af åtskilliga orsaker, såsom ålderdom, sjuklighet m. fl., befriade från dessa bestyr. Många medlemmar af en kommun kunna gifvetvis icke väljas att sköta dessa befattningar af det skäl, att de anses därför sakna nödiga förutsättningar. Att emellertid *alla* medlemmar af en kommun hafva fördel af och äro intresserade i att dessa meninghetsbestyr och kommunala befattningar väl skötas, torde vara obestriddigt. Det har händt och händer väl ganska ofta, att personer emot sin vilja och sina egna berättigade intressen påtvingas dylika svåra uppdrag utan att vara i besittning af förmåga att sköta desamma, hvarför de af egna medel nödgas att betala annan person för befattningens bestridande. Att en sådan extra beskattning icke är rättvis, ligger i öppen dag.

Men äfven andra omständigheter böra vid bedömande af dessa förhållanden tagas i öfvervägande.

Under de sista årtiondena har jordbrukarnes ställning i högst väsentliga delar förändrats. Genom de högt stegrade arbetsprisen och den ofta förekommande totala bristen på lefvande arbetskrafter har den mindre jordbrukaren och yrkesidkaren kommit i det läge att nödgas för att kunna existera begagna sin tid och hela sin energi till eget arbete, hvarför någon tid för honom till skötandet af större allmänna göromål icke blifver öfrig.

Under de år, som förflutit, sedan kommunal sjelfstyrelse infördes, hafva dessutom en sådan mängd af nya författningar och cirkulär utkommit och komma årligen allt fort, att arbetet i högst väsentlig grad ökats för kommunalnämndens ordförande. Jag tillåter mig blott nämna om hans skyldighet att lemna alla dessa statistiska uppgifter, som af vederbörande myndigheter infordras.

Att sådana uppdrag, som jag nu omnämnt, varit och måhända ännu betraktas som förtroendeuppdrag, torde icke kunna omintetgöra eller ens förringa betydelsen af de sakförhållanden, jag nu tillåtit mig vidröra.

Man kan icke bortvisa det rättskraf, att ett tungt och mångårigt arbete för det allmänna, hvaraf alla inom samhället hafva gagn, och som icke kan utföras utan afsevärda uppoffringar af den enskilde, bör af allmänheten betalas. Ett stöd för denna min uppfattning hemtar jag af den omständigheten, att vi helt nyss fått en lag, som stadgar aflöning åt fjerdingisman, hvilken tjänst dock fortfarande betraktas som ett menighetsbestyr.

Då jag anser, att åtskilliga kommunala befattningar äro af den beskaffenhet, att deras innehafvare borde tillerkännas skäligen ersättning, men det å andra sidan skulle blifva allt för betungande för kommunerna, som redan nu flerstädes äro belastade af tryckande kommunala skattebördor, vill jag inskränka mig till att vördsamt föreslå, att Riksdagen genom underdånig skrifvelse anhåller, det Kongl. Maj:t täcktes taga under ompröfning, huruvida icke sådan ändring af § 51 af kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 kunde vidtagas, att ordföranden i kommunalnämnd och fattigvårdsstyrelse måtte ega rätt uppbära lön för sin tjänst, samt att härom aflåta förslag till Riksdagen.»

Utskottet kan för sin del ej förorda det af motionären framställda förslaget. Dettas antagande skulle på ett betänkligt sätt rubba den princip, som genomgår vårt kommunala förvaltningssystem, att nemligen de kommunala förtroendeuppdragen fullgöras utan ersättning för dermed förenadt arbete. Något praktiskt behof af den föreslagna förändringen har ej heller, så vidt utskottet känner, gjort sig gällande, och det möter i allmänhet ej några svårigheter att finna personer, vilka och lämpliga att bekläda ordförandebefattningarna i kommunalnämnd och fattigvårdsstyrelse. Att, såsom motionären antydt, dessa befattningar föranleda direkt ekonomisk förlust för innehafvarne, lärers höra till undantagen och behöfver ej förekomma, då kommunalstämman, vid fastställande af godtgörelse för skrifmaterialier, postporto, samt skrifvare- och räkenskapshjelp, har tillfälle att taga hänsyn till och afpassa ersättningsbeloppet efter omständigheterna i hvarje särskildt fall. I regel plägar också, så vidt utskottet känner, nämnda ersättning bestämmas vida högre än motionären påstått och torde ofta uppgå till 100 å 150 kronor om året och ej sällan betydligt derutöfver.

Af det sålunda anförda föranlåtes utskottet hemställa,

att föreliggande motion ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 5 mars 1900.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Herr *Leman* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.